תמציית הדף היומי

דף יח

דיני נטילת צפרניים: א. ר' יהודה אוסר ליטול צפרניים במועד וכן באבל, **ור' יוסי** שרי בתרוויהו, **ועולא פסק כר' יהודה באבל וכר' יוסי** במועד, **ולשמואל הלכה כר' יוסי דשרי אף באבל, דהלכה כמיקל באבל** [וכן רבי התיר לזוג שבא מחמתן ליטול ציפרנים, ושפה]. **ב. מותר האבל ליטול אף צפרני הרגל שלא מאיס,** אך לא במספרים. **ג. ג' הלכות ילפי' מר' יוחנן: א.** נוטלין צפרנים בחוה"מ. **ב.** אין בהם משום מיאוס [לנטלם בשינים]. **ג.** מותר לזורקן בביהמ"ד דלא שכיחי שם נשים [ולא חישינן דשדי להו אבראי ואשה מעוברת תפיל, דכיון דאשתני אשתני]. * **מימרותיו של ר' אביטול: א.** מותר ליטול שפה מזוית לזוית כשמעכבת את האכילה [ולאניני הדעת כל השפה שרי]. **ב.** פרעה גובהו וזקנו אמה, ואמתו אמה וזרת [ושפל אנשים יקים עליה]. **ג.** פרעה היה אמגושי [מכשף וי"א מין] שנא' הנה יוצא המימה. * **דיני כיבוס: א. כשיש לו חלוק אחד בלבד** מותר לכו"ע לכבס, **ובתרי ומטנפי** שרי רק לאנוסים דמתני'. **ב. מותר לכבס כלי פשתן** שאין בהם טורח [ואין להביא ראי' מאנשי טבריה, דדלמא לא עשו ברצון חכמים], **ובשאר מינים שיש בהם טורח** שרי רק מטפחות הידים וספרים. * **אלו כותבין במועד: א.** קדושין [כותב בשטר הרי את מקודשת לי]. **ב.** גיטין. **ג.** שוברין. **ד.** צוואה. **ה.** מתנה. **ו.** פרוזבול. **ז.** אגרות שום. **ח.** אגרות מזון [פלוני קיבל לזון בת אשתו]. **ט.** שטרי חליצה. **י.** מיאונין. **יא.** בירורין. **יב.** גזרות בי"ד. **יג.** אגרות רשות. **יד.** שטרי פסיקתא [תנאים הנקנין באמירה]. **טו.** שטר הלואה כשאין מאמינו ללוה, או כשאין לסופר מה יאכל. * **שמואל שרי לארס אשה בחוה"מ** שמא יקדמנו אחר ברחמים [ובל"ז לא חיישינן דבת קול יוצאת בכל יום ואומרת בית וכת פלוני לפלוני, ורבא הוכיח את אותו האיש שהתפלל שתזדמן לו אשה מסוימת], **והשמועות: א. בעי להוכיח ממשנתנו** דכותבין קדושין, **ודחי** דמיירי בשטרי פסיקתא. **ב.** אין נושאין נשים הא לארס שרי, **ודחי** דאסור אף נישואין דעביד מצוה, וכ"ש אירוסין דלא עביד מצוה. **ג. ומסיק מדתנא דבי שמואל** דמארסין ולא כונסין ואין עושין סעודת אירוסין. * **מה' אשה לאיש:** מהתורה [מה' יצא הדבר], **נביאים** [כי מה' היא], **כתובים** [מה' אשה משכלת]. * **אין אדם נחשד אא"כ עשה כולו, או מקצתו, או הרהר לעשות, או ראה אחרים שעשו ושמח, והקושיות: א.** ויתפסו על ה', **ומשני** דהתם להכעיס. **ב.** קנאו נשותיהן ממשה, **ומשני** דהתם משנאה. **ג.** יהא חלקי מהחושדין אותו ואין בו כר"פ, **ומשני** דהתם בקלא דפסיק [ולא פסיק שיעורו יומא ופלגא], ולא מיראה, ולא הדר נבט, **והנ"מ** כשאין לו אויבים.

דף יט

לכתוב סת"ם במועד: א. לר"מ כותב תפילין ומזוזות **לעצמו**, וטווה על יריכו תכלת [אך לא בידו ובאצבעותיו ובפלך כדרך חול], **ולאחרים** בחינם. **ב. לר' יהודה** מערים ומוכר את שלו, וחוזר וכותב לעצמו. **ג. לר' יוסי** כותב ומוכר כדרכו **לאחרים** כדי פרנסתו בהרווחה, **וכן הלכה.** * **טוויית ציצית במועד: לת"ק בדעת ר"א** טווה על יריכו תכלת, אבל לא באבן [שתולה בחוט למותחו, שיוכל לשזרו היטב], **ולחכמים** אף באבן, **ולר' יהודה בדעת ר"א** טווה באבן, אך לא בפלך, **ולחכמים** בין באבן ובין בפלך, **וכן הלכה.** * **ביטול אבילות: א. לת"ק** ג' ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזירת ז', ח' קודם הרגל בטל גזירת ל', **ושבת עולה** ואין מפסקת [ולאחר שבת עליו להשלים], **ורגלים** מפסיקין ואין עולין. **ב. לר"א** אחר חורבן ביהמ"ק עצרת כשבת. **ג. לר"ג** ר"ה ויוה"כ כרגלים. **ד. לחכמים** עצרת כרגלים ור"ה כשבת. * **קבר את מתו קודם הרגל: לרב** גזירת ל' לא בטלו, דאם לא גילה לפני הרגל אסור לגלח אחר הרגל, **ולר' ששת** בטל לגמרי דאף אם לא גילה אחר הרגל, יכול לגלח ברגל. * **לאבא שאול** לא גילה קודם הרגל מגלח אח"כ, דס"ל דמקצת יום שביעי ככולו, ועולה לכאן ולכאן, **והלכה כוותיה** [והא דאמרינן דכיון דעמדו מנחמים מהאבל באמצע יום השביעי יכול להתרחץ מיד, אתי כוותיה], **ומודים חכמים לאב"ש** בחל שמיני בשבת ערב הרגל, שמותר לגלח בע"ש. ***לאביי** הלכה כאב"ש ביום שבעה, **ומודים חכמים** לאב"ש ביום ל', **ולרבא** הלכה כאב"ש ביום ז', **ולנהרדעי הלכה** כאב"ש בזו ובזו דהלכה כמיקל באבל. * **קברו בתוך הרגל** בעי אי עולה לשלושים דנוהג ברגל [דאסור בגיהוץ ותספורת, אך לז' ודאי דאינו עולה], **דלרבה** אינו עולה, **ואביי** הוכיח מהברייתא שעולה.

דף כ

לר"ע שמועה קרובה **בתוך ל'** נוהגת ז' ול', ושמועה רחוקה **לאחר ל'** נוהגת יום אחד, **ולחכמים** אף רחוקה נוהגת ז' ול', **והלכה כר"ע שמיקל באבל,** ולכך ר' חנינא ור' נתן בר אמי נהגו יום אחד על שמועה רחוקה ששמעו, **ואף על אביו ואמו נוהג יום אחד,** ואלישע בן אבויה שאמר לר' צדוק אחר ג' שנים שינהג ז' ול', דעה יחידאה היא ולא ס"ל כוותיה. * **ג' דברים למדנו מהנהגת ר' חייא כששמע מרב שאחיו ואחותו נפטרו: א.** אבל אסור בנעילת הסנדל. **ב.** שמועה רחוקה נוהגת יום אחד. **ג.** מקצת היום ככולו [ולכך אמר לשמשו שיוליך כליו לבית המרחץ, ואמרינן דר' חייא לחוד ור' אחייה שנהג בשמועה רחוקה ז' ול' לחוד]. * **שמע שמועה קרובה ברגל** ונעשית רחוקה במוצאי הרגל, נוהג יום אחד, **וה"ה בשמע שמועה קרובה בשבת** ולמוצ"ש נעשית רחוקה, **ונח' אי קורע או לא: דלר' מני** אין קורע דאין אבילות בלא ז', **ולר' חנינא** קורע, **ואין ראי' לדבריו** ממי שאין לו חלוק ונזדמן לו אחר ז' שקורע על אביו ואמו, דהתם לכבוד עביד. * **דיני אבילות בקרובים: א.** כהן מיטמא לאשתו, אביו, אמו, אחיו, אחותו, בנו, ביתו, **וכן הדין באבל. ב. הוסיפו עליהן** אחיו ואחותו הבתולה מאמו, ואחותו נשואה בין מאביו בין מאמו. **ג. לר"ע** מתאבל אף על שניים [אבי אביו, בן בנו, בן בתו, בן אחותו], **וכן ס"ל לחכמים** אך דוקא עמו בבית, **ולרשב"א** רק על בן בן בנו ואבי אביו. **ד. קרובי אשתו:** בהוריה נוהג הבעל עמה אבילות [ואין יכול לכפותה לכחול ולפקס, וכן היא כשמת חמיה וחמותה], אך שאר קרובים אין נוהג [ובהם נאמר שמצעת לו את המיטה]. * **אמרינן דמנין: א. אבילות ל' יום,** יליף פרע פרע מנזיר [והתם כתיב קדוש יהיה בגימט' ל]. **ב. אבילות ז',** 'והפכתי חגיכם לאבל' מה חג ז' אף אבל ז' [ועצרת דחד יומא אתי לשמועה רחוקה]. **ג. קריעה מעומד, להו"א מאיוב** ודחי' דדילמא מילתא יתירה עבד כדגייז לראשו, **ולמסקנה ילפינן מדוד,** דלא עביד מילתא יתירא, דמה ששכב ארצה היינו כעין ארצה [וכפה מטתו, אך היושב ע"ג מטה, כסא, מכתשת, ואפי' ע"ג קרקע, לא יצא יד"ח].

דף כא

הדברים האסורים באבל: א. מלאכה, רחיצה, סיכה, תשמיש המיטה, סנדל. **ב. אסור בת"ת,** ואם רבים צריכין לו [לדרשה] מותר [וכן נהג ר' יוסי בציפורי], **אך לא יעמיד מתורגמן,** אלא ילחש לתלמידו ותלמידו למתורגמן. **ג. ביום הראשון** אסור בהנחת תפילין, **ולר"א אסור** נמי בשני [דכתיב ויתמו ימי בכי אבל משה, **ולאידך** משה שאני דתקיף אבליה] אלא מניח ביום השלישי, **ולר' יהושע** מניח בשני [דכתיב ואחריתה כיום מר, **ולאידך** עיקר המרירות יום אחד, ואבילות נוהגת שני ימים]. **ד. כבאו פנים חדשות, לר"א** אינו חולץ [ולא חיישינן שיאמרו שאף קודם לכן הניחם], **ולר' יהושע** חולץ, **ולעולא** הלכה כר"א בחליצה [שאין חולץ בשלישי], והלכה כר"י בהנחה [שבשני מניח], **ופליגי בשני לעולא** אי חולץ ומניח אפי' מאה פעמים, **או** דכיון שהניח שוב אינו חולץ. * **אסור במלאכה ג' ימים** [אפי' עני המתפרנס מהצדקה], ואח"כ שרי בצנעה. * **ג' ימים ראשונים** לא יוצא מביתו לנחם אבלים אחרים, **ומכאן ואילך** הולך ויושב סמוך לאבלים ולא במקום המנחמים. * **דיני אבל בשאילת שלום: א. אסור בג' ימים ראשונים,** ומודיע לאנשים ששאלוהו שהוא אבל ואין יכול להשיב [אך מפני כבוד הרבים יכול לשאול בשלומם, וכמעשה בר"ע שאמר לכו לבתיכם לשלום]. **ב.** מג' **ועד ז' אינו שואל,** אך משיב וא"צ להודיע. **ג.** מז' **ועד ל', שואל בשלום אחרים** השרויין בשלום, **אך אחרים** לא ישאלוהו, **ואם שאלוהו** יכול להשיב [וכשנשא אשה אחרת על אשתו שמתה, לא יכנסו לביתו לנחמו, שלא להחליש דעת אשתו, ובשוק אומר לו בשפה רפה]. * **מל' ועד שנה, בשאר קרובים** אפשר לשאול בשלומו, ולדבר עמו תנחומים מן הצד, **ובאביו ואמו** אסור לשאול בשלומו ולדבר עמו תנחומים אפי' מן הצד, **אך אחר שנה** שרי לנחמו מן הצד [דאל"כ דומה לאדם שנשברה רגלו וכו'].

דף כב

מניין האבילות: א. בא תוך ג' ימים מונה עמהם, **כשגדול הבית בבית** [דהנעייר מצטרף בהדי גדול, אך אין הגדול מצטרף בהדי צעיר]. **ב. בבא אחר ג' ימים, לת"ק** מונה בפני עצמו ז' שלימין, **ולר"ש** מונה עמהן אף ביום ז' כשמצא מנחמין אצלו [ונענרו לעמוד ולא עמדו תיקו], **וכן הלכה** [דלכה כמיקל באבל]. **ג. הלך גדול הבית לבית הקברות לצורך המת ובא בתוך ג'** מונה עמהן [ואי"צ למנות משיסתם הגולל], **ולאחר ג'** מונה לעצמו. **ד. המלווים את המת עד שנקבר** אין מונין אבילות עד שנסתם הגולל, **ובלא"ה** מונין כשמחזירים פניהם משער העיר החיצון. * **בני מעיים שנקבו וליחה סותמתן** לרשב"ג כשירה, **ואמרינן שאחד מן התלמידים שמע מרבי אבא שאמר** דאין הלכה כרשב"ג, **והכי מסקינן.** * **הדיינים באבלות על אביו ואמו: א.** אין למהר להוציאם כשאר מתים, **חוץ מע"ש ועיו"ט** דהוי לכבודם. **ב.** ממעט בעסקיו [אף בדבר האבד]. **ג.** חולץ חלוקו עד כתיפו [ואמרינן דגדול הדור מת אביו, ובקש גדול דור אחר לחלוץ עמו, ונמנע הגדול הראשון לחלוץ מפני כבוד השני, ואתי שפיר אי נימא שגדול הדור היה ר' יעקב בר אחא, וגדול הדור שעמו הי' רבי, דאי נימא להיפך הלא אביו של רבי היה נשיא וכ"ע מחייבי לחלוץ ואמאי נמנע]. **ד.** מסתפר כשיגערו בו חבריו, **ובשאר מתים** אחד ל' יום. **ה. בשאר מתים** נכנס לסעודת מריעות **אי הוי פורענותא** לאלתר, **ובאריסותא** לאחר ל' יום, **ועל אביו ואמו** לאחר שנה. **ו.** קורע עד שיגלה לבו, **ובשאר מתים** סגי בטפח [ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם, ואין אחיזה פחותה מטפח]. **ז. אפי' לבוש י' חלוקים** קורע את כולן [אך אי"צ לקרוע אפיקרסותו]. **ח.** מבדיל לפני שפת בית הצואר, **ולר"י** אף על שאר מתים יש לנהוג כן [ואל"כ הוי קרע של תפלות, דנראה שהכל בית הצואר הוא]. **ט. בשאר מתים** שולל אחר ז' ומאחה לאחר ל', **ובאביו ואמו** שולל לאחר ל' יום ואינו מאחה לעולם [ואשה שוללת לאלתר מפני כבודה, וכן לרשב"ג קורעת את התחתון ומחזרתו לאחוריה, וחוזרת וקורעת את עליון]. **י.** קורע ביד [ואין קורע בסכין בכדי שלא להפסיד את הבגד]. **יא.** קורע מבחוץ, וכן הדין בנשיא. * **דיני האבלות באדם חשוב: א. חליצה:** חכם מימין, אב"ד משמאל, נשיא מכאן ומכאן. **ב. ביטול ביהמ"ד: בחכם שמת** בית מדרשו בטל [אותן שרגילים ללמוד תורה מפיו], **אב"ד שמת** כל בתי מדרשות שבעיר בטלין ומשנין מקומן בבית הכנסת, **ובנשיא** כולן בטלין [ונכנסין לקרוא שבעה בביהכנ"ס ויוצאין], ויושבין ודומין, אך לא יטיילו בשוק. **ג. נח'** אי אומרים דבר שמועה ואגדה בבית האבל [ראה ריטב"א].

דף כג

יציאת האבל: לת"ק בשבת **ראשונה** לא יצא מביתו, **שניה** יוצא ולא יושב במקומו, **שלישית** יושב במקומו ואין מדבר, **רביעית** ככל אדם, **ולר' יהודה** מתחיל כל סדר זה בשבת שניה. * **אי שרי לישא אשה: א. בשאר קרובים** לא ישא בל' יום הראשונים, **באשתו שמתה לת"ק** לא ישא ג' רגלים, **ולר"י** ברגל שלישי שרי לישא. **ב. שרי לישא לאלתר** בהניחה בנים קטנים מפני פרנסתן [וד"י הכהן לא נשא את אחות אשתו אלא לאחר ל' יום], **וכשאין לו בנים** משום פריה ורביה * **לבישת בגדים חדשים ומגוהצים בתוך ל' יום: א. לת"ק** אסור בין חדשים ובין ישנים היוצאים מהמכבש. **ב. לרבי** אסור רק בחדשים, אך ישנים שרי [וכן נהג אביי שיצא במלבוש לבן ישן ומגוהץ]. **ג. לראב"ש** אסור רק בחדשים ולבנים [וכן נהג רבא שיצא בחלוק אדום חדש]. * **דיני אבילות בשבת: נח' בני יהודה וגלילא** אי יש אבילות בשבת [מדקתני שבת עולה, **ולאידך קתני הכי** אגב סיפא דקתני דאינו עולין], **או** דאין אבילות [מדקתני אינה מפסקת, ואי יש אבילות בשבת ודאי דאינה מפסקת, **ולאידך קתני הכי** אגב רגלים ששנינו שמפסיקים], **ומייתינן פלוגתא דתנאי** אי שרי תשמיש המיטה בשבת, **ולהו"א פליגי** אי יש אבילות בשבת, **ודחינן דדילמא לכו"ע אין,** ות"ק אסר כיון שהמת מוטל לפניו, **א"נ דלכו"ע יש אבילות,** ור"ג שרי כיון שעדיין לא חלה האבילות [דלא נקבר], אך היכא שחלה יהא אסור במצוות עונה, **ומייתי ששמואל אמר לר' יוחנן** דאין אבילות בשבת. * **רבנן אמרו בשם שמואל** דאבל ששמש מטתו חייב מיתה, **אך ר"פ פליג** דמשמיה **דר' יוחנן** נאמר רק דאסור [ומעשה באחד ששמש ושמטו חזירים את גוייתו (כל גופו, אמתו. רש"י), **ובשם שמואל נאמר** שאבל שלא פרע ופרם חייב מיתה [דבבני אהרן כתיב ולא תמותו, הא אחר חייב מיתה].

דף כד

לשמואל פה"ז [פ'ריעת ראש, ח'ורת קרע לאחריו, ז'קיפת המיטה] חובה להמנע מהם בשבת, **נת"ר** [נ'עילת הסנדל, ת'שמיש המיטה, רחיצה בחמין], **רשות, ולרב פריעת ראש רשות,** [אך לשמואל חובה דס"ל דכל עטיפה שאינה כישמעאלים (עד גובי דדיקנא) אינה עטיפה, וכולי עלמא אין נוהגין בעטיפה זו]. * **לר' יוחנן** אם יש מנעלים ברגליו אי"צ לגלות ראשו דמנעליו מוכיחין עליו. * **כל קרע שאינו בשעת חימום** אינו קרע, **אך בחכם** שכל שעה מזכירים שמועות ממנו, אף אחר זמן נחשב כשעת חימום, **וכן באביו ואמו** אם מחליף את הבגד **בימות החול** קורע שוב לכבודם אף שאינו בשעת חימום [ובחול קורעו לפניו ובשבת לאחריו, ופליגי אם אותן קרעים מתאחין]. * **האבל מטייל בחלוק קרוע בתוך ביתו בשבת,** דדברים שבצנעה נוהג. * **מיתת תינוק: א. בתוך ל' יום** נקבר בחיק [מוציאו בזרועותיו בלא ארון], ואין עומדין עליו בשורה, ואין ברכת ותנחומי אבלים, ונקבר באשה אחת ושני אנשים [ואי"צ עשרה] **וכן נח' אי שרי לקוברו באיש אחד ושני נשים** [בשום יחוד]. **ב. מל' יום** יוצא בדלוסקמא הניטלת באגפים, ועומדין בשורה וכו'. **ג. מבן שנה לת"ק** יוצא במטה, **ולר"ע** כשאבריו או הוא בן שנתיים. * **קטן היוצא במטה** רבים מצטערים עליו, **וכן אם היה ניכר לרבים,** רבים מתעסקין עמו. * **הספד בקטנים: לר"מ** עניים מגיל ג' ועשירים ה' [עני מצטער על בניו יותר, דאין לו שמח אחרת], **ולר' יהודה** עניים ובני זקנים ה', ועשירים בני ו'. * הימים שעולין: **א.** יום לפני עצרת ועצרת, וכן יום אחד לפני ר"ה ור"ה, חשיבי כי"ד יום למנין שלושים. **ב.** יום אחד לפני חג הסוכות, והחג עצמו, ושמיני שלו, עולין לכ"א יום.

מידי שבוע יוצא הגליון המיוחד פניני הדף היומי ובו לקט פנינים יקרים ונחמדים על הדף היומי, כמו כן לקראת לימוד משנה ברורה במסגרת דרשו, יצא גליון תמצית כדוגמת הגליון הנוכחי בל"ג, וניתן לקבלם במייל המערכת.

להערות הארות ולהצדשות ולשישות והנרצה במייל: k0504166339@gmail.com | מקדי חלוקה ראשיים: **בבתי** * גבעה B : **מקדי ראשי**- דרכי איש- 0504166339 * שטיבלאך- דרכו איש [היכל השיעורים- בביילינסון] * אהל יששכר- רח' המגיד ממזריטש 144 [בביילינסון] * קראלין- רח' ברים- 0527616637. * שטיבלאך פחד יצחק [בכניסה בביילינסון] * אמשטיבב- הרב גנגר-0527118594 * מגלל הדורשי ציון- [בביילינסון]. * ישיבת תורת רפאל- הבה"ח מנ. אזולאי הי"ו. * מגלל חצות- רח' הרב קאדיו [בביילינסון] * בוסטון- נצית 0548461804 * היכל עובדיה- הרב אשר עמוד הי"ו * ישיבת ברכת מרדכי- הרב טלר | בני ברק: ישיבת בלסלב- בולב | ירושלים: מקור ברוך- 0527667506 * בית ישראל- מיר- 0583221000 * בבעת מרדכי- ישיבת חברון | 0548502661 **חדש- מחל המערבי**- 0548431767 | ברוקלין פלטבוש [פרטים במערכת].